

Kohtuasi C-155/20

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

31. märts 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landgericht Ravensburg (Ravensburgi esimese astme kohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

5. märts 2020

Hagejad:

RT

SV

BC

Kostjad:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, Zweigniederlassung der Volkswagen Bank GmbH

Põhikohtuasja ese

Tarbijakrediidileping – Taganemisõigus – Kohustuslik teave – Direktiiv 2008/48/EÜ – Taganemisõiguse kaotamine – Õiguste kuritarvitamine

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, artikli 10 lõike 2 punkti l tuleb tõlgendada nii, et krediidilepingus
  - a) tuleb absoluutarvuna esitada krediidilepingu sõlmimise ajal kehtiv viivitusintressimäär või absoluutarvuna vähemasti intressimäära kehtiv võrdlusalus (käesoleval juhul baasintressimäär tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“, § 247 alusel), mille põhjal arvutatakse kehtiv viivitusintressimäär teatava määra (käesoleval juhul 5 protsendipunkti vastavalt BGB § 288 lõike 1 teisele lausele) lisamise teel;
  - b) tuleb viivitusintressimäära kohandamise meetodikat konkreetselt selgitada, viidata tuleb vähemasti riigisisestele õigusnormidele, millest nähtub viivitusintressimäära kohandamine (BGB § 247 ja § 288 lõike 1 teine lause)?
2. Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti r tuleb tõlgendada nii, et krediidilepingus tuleb näidata laenu ennetähtaegselt tagasimaksest tingitud hüvitise täpne ja tarbijale arusaadav arvutuskäik, mille põhjal saab tarbija vähemasti ligikaudselt arvutada hüvitise suuruse lepingu ennetähtaegse ülesütleamise korral?
3. Kas direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti s tuleb tõlgendada nii, et
  - a) krediidilepingus tuleb märkida ka riigisisestest õigusnormidest krediidilepingu pooltele tulenev ülesütleamisõigus, eelkõige laenusaja BGB §-st 314 tulenev õigus öelda tähtajaline krediidileping üles mõjuval põhjusel;
  - b) (käesoleva küsimuse punktile a eitavalt vastamise korral) sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnorm, mille kohaselt on liikmesriigi õiguses ette nähtud lepingu erakorralise ülesütleamise õiguse nimetamine kohustuslik teave direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõike 2 punkti s tähenduses;
  - c) krediidilepingus tuleb viidata lepingu ülesütleamise avalduse tähtaja- ja vorminõuetele, mis on konkreetsel juhul ülesütleamise õiguse teostamiseks ette nähtud seoses poolte õigusega leping mis tahes alusel üles öelda?

4. Kas tarbijakrediidilepingu puhul on välistatud, et krediidiandja saab tugineda vastuväitele, et tarbija on kaotanud direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses ette nähtud taganemisõiguse,
- a) kui krediidilepingus ei ole nõuetekohaselt esitatud direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõikes 2 ette nähtud kohustuslikku teavet ja seda ei ole nõuetekohaselt edastatud ka tagantjärele, mistõttu ei ole direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõikes 1 sätestatud taganemisõiguse tähtaeg kulgema hakanud;
  - b) (käesoleva küsimuse punktile a eitavalt vastamise korral) kui õiguse kaotamise vastuväite esitamisel tuginetakse peamiselt lepingu sõlmimisest möödunud ajale ja/või sellele, et mõlemad lepingupoole on lepingust tulenevad kohustused täitnud, ja/või sellele, kuidas laenuandja on käsutanud tagasisaadud laenusummat või laenuatagatist, ja/või (krediidilepinguga seotud müügilepingu korral) sellele, et tarbija kasutas rahastatud eset või võõrandas selle, kuid õiguse kaotamise seisukohast tähtsust omava ajavahemiku kestel ja asjakohaste asjaolude tekkimise ajal tarbija oma taganemisõiguse jätkumisest ei teadnud ega pidanud teadma, ja krediidiandja ei saanud ka eeldada, et tarbija sellest teab?
5. Kas tarbijakrediidilepingu puhul on välistatud krediidiandja tuginemine vastuväitele, et tarbija kuritarvitab direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõike 1 esimeses lauses ette nähtud taganemisõiguse teostamisega oma õigusi
- a) kui krediidilepingus ei ole nõuetekohaselt esitatud direktiivi 2008/48/EÜ artikli 10 lõikes 2 ette nähtud kohustuslikku teavet ja seda ei ole nõuetekohaselt edastatud ka tagantjärele, mistõttu ei ole direktiivi 2008/48/EÜ artikli 14 lõikes 1 sätestatud taganemisõiguse tähtaeg kulgema hakanud;
  - b) (käesoleva küsimuse punktile a eitavalt vastamise korral) kui õiguste kuritarvitamise vastuväite esitamisel tuginetakse peamiselt lepingu sõlmimisest möödunud ajale ja/või sellele, et mõlemad lepingupoole on lepingust tulenevad kohustused täitnud, ja/või sellele, kuidas laenuandja on käsutanud tagasisaadud laenusummat või laenuatagatist, ja/või (krediidilepinguga seotud müügilepingu korral) sellele, et tarbija kasutas rahastatud eset või võõrandas selle, kuid õiguse kaotamise seisukohast tähtsust omava ajavahemiku kestel ja asjakohaste asjaolude tekkimise ajal tarbija oma taganemisõiguse jätkumisest ei teadnud ega pidanud teadma, ja krediidiandja ei saanud ka eeldada, et tarbija sellest teab?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT 2008, L 133, lk 66; edaspidi „direktiiv 2008/48“), artikli 10 lõike 2 punktid l, r ja s.

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Tsiviilseadustiku rakendamise seadus (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche, edaspidi „EGBGB“), artikli 247 §-d 3, 6 ja 7

Tsiviilseadustik (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“), eelkõige §-d 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 ja 495

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Eelotsusetaotlus kohtuasjas C-155/20 esitatakse kolme liidetud kohtuasja menetluses.
- 2 Kohtuasjas RT *versus* Volkswagen Bank sõlmis hageja kostjaga laenulepingu laenu saamiseks 11 257,14 euro suuruses netosummas, et osta selle eest sõiduk VW Passat erasõitude tarbeks. Sõiduki müüja oli teatav autokauplus Ravensburgis (Saksamaa). Müügihind oli 15 750 eurot. Hageja tasus müüjale esimese 5000 euro suuruse osamakse ning rahastas müügihinna ülejäänud 10 750 euro suuruse osa ja laenukindlustuse (laenutaotluses märgitud „KSB“, Kreditschutzbrief) 507,14 euro suuruse ühekordse makse, ühtekokku seega 11 257,14 eurot kõnealuse laenulepinguga.
- 3 Laenulepingu ettevalmistamisel ja sõlmimisel kasutas kostja müüja abi. Eelkõige tegutses müüja kostja kredidivahendajana ja kasutas kostja koostatud lepinguvorme. Laenulepingus lepitati kokku, et hageja maksab 11 927,04 euro suuruse laenusumma (laenu netosumma 11 257,14 eurot, millele lisandus intress 669,90 eurot) tagasi alates 15. jaanuarist 2016 sooritatava 48 võrdse suurusega igakuise osamaksega summas 248,48 eurot. Hageja tasus kokku lepitud osamakseid korrapäraselt ja tagastas laenu lõplikult viimase, 15. detsembril 2018 sissenõutavaks muutunud osamaksega.
- 4 Veidi aega enne laenu tagastamise kohustuse lõplikku täitmist taganes hageja 22. novembri 2018. aasta kirjaga laenulepingu sõlmimise tahteavaldusest. Hageja leiab, et taganemine on kehtiv, sest kohustusliku teabe esitamata jätmise tõttu ei hakanud taganemisõiguse tähtaeg kulgema. Ta palub seetõttu kostjalt välja mõista seni kostjale tasutud laenumaksed ja müüjale tasutud esimene osamakse, nähes ette nende kohustuste üheaegse vastastikku täitmise ostetud sõiduki tagastamisega.

- 5 Kostja leiab, et hagi on põhjendamatu, sest ta esitas hagejale nõuetekohaselt kogu kohustusliku teabe ja taganemisavaldus esitati hilinevalt. Lisaks tugineb kostja õiguse kaotamise ja õiguste kuritarvitamise vastuväidetele, sest taganemisõiguse eesmärk ei ole võimaldada lepingupoolel vabastada end lepingulistest kohustustest pärast seda, kui lepingu sõlmimisest on möödunud kaua aega, lepingulised kohustused on kohaselt täidetud ning ta on saanud neile vastava vastusoorituse ja seda kasutanud.
- 6 Kohtuasja BC *versus* Volkswagen Bank asjaolud on suures osas sarnased kohtuasjaga RT *versus* Volkswagen Bank, kuid neil on järgmine erinevus. Ka selle asja hageja tasus kokku lepitud osamakseid korrapäraselt ja tagastas laenu lõplikult viimase, 1. mail 2018 sissenõutavaks muutunud osamaksega. Ta müüs 4. juuni 2018. aasta müügilepinguga sõiduki tagasi samale autokauplusele, kellelt ta sõiduki ostis. 5. jaanuari 2019. aasta kirjaga taganes hageja laenulepingu sõlmimise tahteavaldusest.
- 7 Viidatud asja hageja leiab, et 5. jaanuari 2019. aasta taganemise tulemusel muutus laenuleping tagasitaitmise võlasuhteks. Hageja palub kostjalt seetõttu välja mõista kostjale tasutud laenumaksed ja müüjale tasutud esimene osamakse, millest on maha arvatud auto edasimüügi hind. Lisaks taotleb hageja kohtueelse menetluse advokaadikulude hüvitamist.
- 8 Kostja leiab, et hagi on põhjendamatu, sest ta esitas hagejale nõuetekohaselt kogu kohustusliku teabe ja taganemisavaldus esitati hilinevalt. Teise võimalusena tugineb kostja sellele, et ta saab taganemisõiguse teostamisele esitada õiguse kaotamise ja õiguste kuritarvitamise vastuväited, sest tal oli õiguspärane ootus, et hageja ei teosta oma võimalikku taganemisõigust enam pärast seda, kui ta on laenu 1. mail 2018 lõplikult tagastanud. Õiguste kuritarvitamise vastuväite rajab kostja täiendavalt sellele, et taganemisõiguse teostamist pärast sõiduki algele müüjale tagasimüümist tuleb käsitada õiguste kuritarvitamisena.
- 9 Kohtuasi SV *versus* Skoda Bank on suures osas sarnane kohtuasjaga BC *versus* Volkswagen Bank, kuid selle erinevusega, et SV maksis laenu lõplikult tagasi 3. augusti 2016. aasta osamaksega, aga taganes laenulepingu sõlmimise tahteavaldusest alles 25. aprilli 2019. aasta kirjaga, see tähendab peaaegu kolm aastat hiljem.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 10 Esmalt on kohane viidata kohtuasja C-33/20 eelotsusetaotluse kokkuvõtte¹ punktidele 7–44. Kuigi käesoleval juhul on kolmas küsimus kolmeosaline ja kohtuasjas C-33/20 kaheosaline, on mõlema eelotsusetaotluse esimene, teine ja kolmas küsimus muus osas identsed, samuti on esimest, teist ja kolmandat küsimust käsitlevad põhjendused kohtuasja C-155/20 eelotsusetaotluses

¹ Kättesaadav: server T > DOCAFFC > 20 > 0033 > ET.

samasugused nagu kohtuasjas C-33/20. Käesoleval juhul lisanduvad eelotsusetaotluse esitanud kohtu põhjendused, mis käsitlevad taganemisõiguse kaotamist ja taganemisõiguse teostamisel õiguste kuritarvitamist.

- 11 Neljanda küsimuse punktide a ja b kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus järgmist. Liikmesriigi kohtupraktikas ja õiguskirjanduses puudub üksmeel küsimuses, millistel tingimustel kaotab tarbija õiguse tarbijakrediidilepingust taganeda. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul oleneb vastus sellele küsimusele sellest, milliseid liidu õigusest tulenevad põhimõtteid tuleb rakendada taganemisõiguse kaotamise vastuväite suhtes.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab esiteks Euroopa Kohtu 27. novembri 2007. aasta määrusele kohtuasjas *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret ja Akar versus komisjon*, C-163/07 P, EU:C:2007:717, punkt 36, milles Euroopa Kohus otsustas, et tähtaja möödumise tõttu ei tohi piirata sellise segadusse aetud heauskse õigussubjekti õigusi, kes on piisavalt täitnud teadlikult isikult üldjuhul nõutavat hoolsuskohustust, ja teiseks väljakujunenud kohtupraktikale, mille kohaselt ei saa kohustatud isik veenvalt tugineda õiguskindlusest tulenevatele põhjendustele, et lahendada olukord, mille ta ise on põhjistanud sellega, et ei ole täitnud liidu õigusest tulenevat kohustust edastada teave õiguse kohta lepingust taganeda või leping üles öelda (Euroopa Kohtu 19. detsembri 2013. aasta otsus *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 30).
- 13 Lisaks viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus tõhususe põhimõttele, mida tuleb kohaldada õiguse kaotamise hindamisel. Liikmesriigi õigusega ei tohi Euroopa Liidu õigusega antud õiguste kasutamist muuta praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks. Tõhususe põhimõte võib takistada tuginemist liikmesriigi õiguses sätestatud hea usu põhimõttele, sest viimane ei tarvitse kattuda liidu õiguse sätetega. See tõttu on küsitav, kas direktiivi 2008/48 artikli 10 lõikes 2 ette nähtud kohustusliku teabe nõuetekohaselt esitamata jätmise korral on õiguse kaotamise vastuväitele üldse võimalik tugineda.
- 14 Isegi kui tuginemine õiguse kaotamise vastuväitele on direktiivi kohustusliku teabe nõuetekohaselt esitamata jätmise korral liidu õiguse järgi põhimõtteliselt lubatav, siis on endiselt küsitav, kas õiguse kaotamise poolt ja vastu esitatud kõigi asjaolude terviklikul hindamisel tuleb arvesse võtta möödunud aega või muid asjaolusid, kui õiguse kaotamise seisukohast tähtsust omava ajavahemiku kestel ja asjakohaste asjaolude tekkimise ajal tarbija oma taganemisõiguse jätkumisest ei teadnud ega pidanud teadma.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on neljanda küsimuse punktid a ja b vaidluse lahendamisel asjakohased, sest kui ühele neist vastata jaatavalt, siis ei saa vastavad kostjad ilmselt edukalt tugineda väitele, et vastavad hagejad on taganemisõiguse kaotanud.
- 16 Õiguste kuritarvitamist taganemisõiguse teostamisel käsitleva viienda küsimuse punktide a ja b kohta märkis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ka selles suhtes

ollakse kohtupraktikas ja õiguskirjanduses eri seisukohtadel. Ka sellega seoses peab eelotsusetaotluse esitanud kohus määravaks seda, millised liidu õigusest tulenevaid põhimõtteid tuleb rakendada seoses vastuväitega, mille kohaselt on direktiivi 2008/48 artikli 14 lõike 1 esimeses lauses ette nähtud taganemisõiguse teostamine õiguste kuritarvitamine.

- 17 Pole ka selge, kas õiguste kuritarvitamise vastuväitele on üldse võimalik tugineda, kui direktiivi 2008/48 artikli 10 lõikes 2 ette nähtud kohustuslik teave jäi nõuetekohaselt esitamata, sest väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa kohustatud isik veenvalt tugineda õiguskindlusest tulenevatele põhjendustele, et lahendada olukord, mille ta ise on põhjendanud sellega, et ei ole täitnud liidu õigusest tulenevat kohustust edastada teave õiguse kohta lepingust taganeda või leping üles öelda (Euroopa Kohtu 19. detsembri 2013. aasta otsus Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 30).
- 18 Isegi kui pidada liidu õiguse järgi põhimõtteliselt lubatavaks tuginemist õiguste kuritarvitamise vastuväitele olukorras, kus direktiivis nõutud kohustuslik teave jäi nõuetekohaselt esitamata, siis on endiselt küsitav, kas õiguste kuritarvitamise poolt ja vastu esitatud kõigi asjaolude terviklikul hindamisel tuleb arvesse võtta möödunud aega ja muid asjaolusid. On võimalik, et neid asjaolusid saab arvesse võtta ainult juhul, kui õiguse kaotamise seisukohast tähtsust omava ajavahemiku kestel ja asjakohaste asjaolude tekkimise ajal tarbija oma taganemisõiguse jätkumisest teadis või oleks pidanud teadma.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et viienda küsimuse punktid a ja b on vaidluse lahendamisel asjakohased, sest kui ühele neist vastata jaatavalt, siis ei saa vastavad kostjad ilmselt edukalt tugineda väitele, et vastavad hagejad kuritarvitasid taganemisõiguse teostamisel oma õigusi.